

ARRESTA

LA REVISTA DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE LLEIDA - IV ÈPOCA - MARÇ / ABRIL 2006 - Núm. 80

ARESTA 80
MARÇ-ABRIL 2006

2

TEMA DE PORTADA
A QUINA HORA ES PONDRÀ EL SOL?

Manuel Cortès

6

APUNTS I COMUNICACIONS
Equip Aresta

7

XVII PREMI
FOTOGRÀFIC ÒSCAR RIBES

10

ENTREVISTA
ENTREVISTA
A JORDI VIDAL I ROSSELL
Introducció: Manuel Cortès
Entrevista: Equip Aresta

12

SEAM
RECULL ESCALADES
SEAM 2005
Guillem Ullastre

14

EXCURSIONISME
CANAL CENTRAL DELS ENCANTATS,
UNA ASCENSIÓ AMB LLEGENDA
Miquel Àngel Ramos Pinto

16

ARTICLE
EXPEDICIÓ DEL CENTENARI DEL CENTRE
EXCURSIONISTA DE LLEIDA AL GASHERBRUM II
Juanjo Garra

EQUIP DE REDACCIÓ: Mercè Ciutat, Josep Lluís Gàzquez, Mercè Gàzquez, Dolors Llordés, Carmina Pardo, Carles Sàez, Núria Solé. DISSENY GRÀFIC: Josep Herràndiz. EDITA: Centre Excursionista de Lleida. REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: C/ Comerç, 25. 25007 Lleida. Tel.: 973242329. Fax: 973234497. E-mail: administracio@cextalleida.org INTERNET: <http://www.cextalleida.org>. IMPRIMEIX: Arts Gràfiques Bobalà, SL. DIPÒSIT LEGAL: L-39-1958. Tirada: 1.200 exemplars. Publicació no lucrativa. El CEL no es responsabilitza de les opinions dels autors. Es permet la reproducció però amb l'esment de l'autor i l'origen. Subscripció de 6 números: 13 euros. Preu del número: 2,40 euros. Imprès en paper de cel·lulosa blanquejada sense clor. FOTO DE PORTADA: Sant Joan d'Acre (Israel). Foto: Francesc Català. COL·LABOREN:

LA PAERIA

Ajuntament de Lleida

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

CAP A LES SIS DE LA TARDA DEL PASSAT 5 de març vam rebre una trucada telefònica anunciant-nos la malaurada fortuna d'un company i amic estimat. La nostra muntanya dels nombrosos bons moments l'acollí per a sempre. Com en la nostra memòria. Com en el buit, ara permanent, d'un tros del nostre cor ferit. D'aquest íntim llogaret que ens creix guarnint-se de nous afectes, on no hi entra la mesquinesa, però hi cap tota la generositat rebuda. Tanmateix, i d'alguna manera, el cor se'ns va despellant fins el que serà el darrer buit final. No defallim perquè, si hi ha quelcom més, tornarem a gaudir plegats. Per al nostre amic Jordi Guivernau l'homenatge més sentit.

Des del Canigó, a la darrera de juny es veu el Sol ponent amagar-se just al darrere de la serra de Madres, límit nord del Capcir i el Conflent, les últimes terres de nissaga catalana. Més enllà comença el Llenguadoc. Abans o després d'aquestes dates, el Sol es pon progressivament més cap al sud. Per exemple, a mig abril o a començaments de setembre, el veuríem amagar-se darrere de la Pica d'Estats.

A quina hora es pondrà el Sol?

*Cada any, la prova **CUITA EL SOL**, que organitza el nostre Centre en col·laboració amb les entitats locals d'Alins i Àreu, i de manera molt directa el company Feliu Izard, planteja la qüestió de saber anticipadament a quina hora exacta es pondrà el sol vist des del cim del Monteixo. A les dues primeres edicions de la cursa, he estat jo l'encarregat de calcular-la. Però a fi que tothom pugui determinar aquesta hora màgica (i no només per al Monteixo, sinó per a qualsevol altre lloc) seguidament exposo un senzill mètode per a fer el càlcul. Cal advertir que no es pretén —i a més seria il·lusòria— una precisió superior a un minut de temps.*

La inclinació de l'eix de rotació de la Terra ($23^{\circ} 26'$) respecte al pla de la seva òrbita o *eclíptica*, és la causa que la durada del dia canviï contínuament, de manera que el Sol no surt dos dies seguits pel mateix punt i a la mateixa hora. A més, aquesta òrbita no és un cercle sinó una el·lipse, ocupant el Sol un dels focus (més ben dit, una posició molt pròxima, ja que el que realment ocupa el focus és el centre de gravetat del sistema Sol-Terra, que es troba a l'interior del Sol, encara que no al seu centre geomètric). Això determina que l'òrbita sigui excèntrica, i la distància de la Terra al Sol no és constant. Ara bé, obeint la tercera Llei de Kepler, la Terra es desplaça més de pressa al periheli (quan

és més a prop del Sol, a l'hivern) i més lentament a l'afeli (quan és més lluny, a l'estiu). Tot plegat fa que, considerant el punt de màxima alçària sobre l'horitzó que el Sol assoleix cada dia, el conjunt d'aquests punts al llarg de l'any dona una corba en forma de 8, coneguda com *analema*, molt semblant a una lemniscata de Bernouilli.

De tot això resulta que el curs aparent del Sol no és regular al llarg de l'any, i l'hora indicada per un rellotge de sol i un de mecànic només coincideixen quatre dies: el 16 d'abril, el 13 de juny, l'1 de setembre i el 25 de desembre. Per motius pràctics, i a fi de disposar d'una mesura constant del temps, s'ha hagut d'establir un dia de durada sempre igual, ideant un *Sol teòric* que doni la volta a l'esfera celeste en 24 hores exactament, base de la mesura del temps. Cada dia, llevat dels quatre abans esmentats, hi ha una diferència entre l'hora solar i l'hora legal. Aquesta diferència és l'*equació de temps*, que pot arribar a un valor màxim de 16 min i 26 s.

S'ha convingut que són les 12 del migdia quan passa el Sol teòric pel meridià 0, que és el de l'observatori de Greenwich (Anglaterra). Per tant, el dia comença quan és mitjanit del Sol teòric al dit meridià 0. Pels punts situats a llevant de Greenwich (com és el cas de Lleida), tant el Sol teòric com el real passen *abans* pel meridià local, i ho fan *més tard* pels llocs situats a

ponent. El mateix es pot dir dels moments de sortida i posta del Sol, i igualment s'esdevé als llocs situats a gran altitud, on, a causa de la *depressió de l'horitzó* de què parlarem després, el Sol surt més aviat o es pon més tard que a la plana: tothom sap que els cims de les muntanyes es veuen il·luminats pel Sol naixent o ponent quan a la terra baixa és fosc.

Tota aquesta introducció només té per objecte posar en evidència que el tema és bastant complicat perquè hi intervenen molts i variats factors. A tall d'exemple, per a preveure l'hora a què es pon el Sol el dia 1 de juny, vist des del Monteixo, cal determinar abans:

1. Hora precisa en què es pon el Sol en algun punt de posició exactament coneguda.
2. Fer les correccions necessàries per la diferent situació del Monteixo en latitud i longitud.
3. Atès que el Monteixo és un lloc elevat, cal calcular la depressió de l'horitzó visible.
4. Coneguda la depressió de l'horitzó, cal calcular la diferència en temps que aquesta suposa.
5. Determinar els possibles obstacles que amaguin l'horitzó visible i calcular-ne els efectes.

En tot el que seguirà, les hores s'expressen en Temps Universal, conegut abans com GMT (*Greenwich Mean Time*). Ja sabem que cal sumar una o dues hores per al temps oficial o legal.

Per als dos primers punts farem ús del de l'Anuari de l'Observatori Astronòmic de Madrid, la posició geogràfica del qual és: Latitud: 40° 24' N. Longitud: +14 min 45 s W, i a les seves dades introduïrem les correccions necessàries per la posició geogràfica i l'altitud del Monteixo.

L'Anuari ens dona les següents dades per a l'observatori de Madrid i el dia 1 de juny:

Hora de posta (temps universal) Azimut

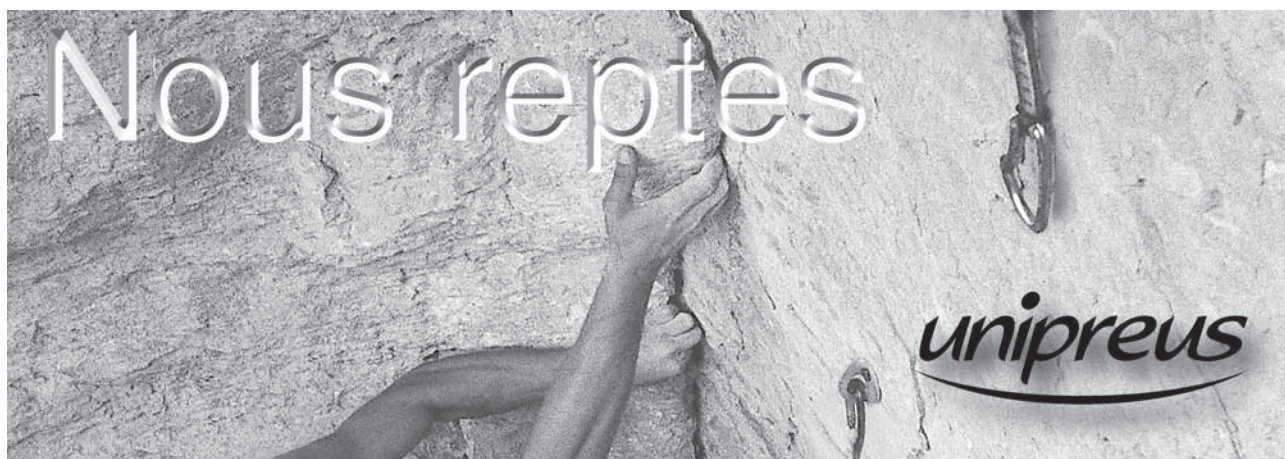
19 h 39 min 300° 36'

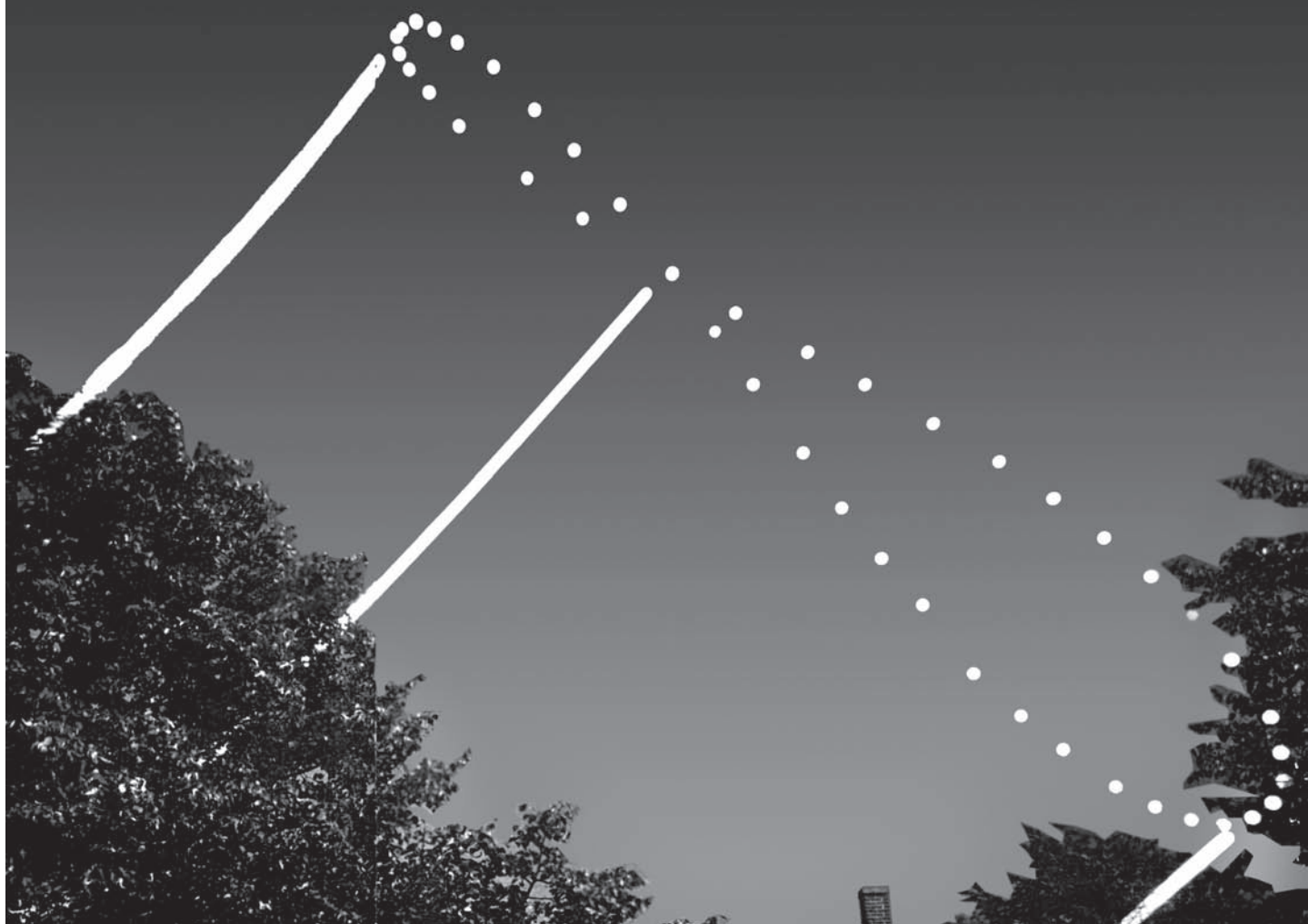
La posició del Monteixo és lat.: 42° 36' long.: 05 min 43 s. D'acord amb aquestes dades, la posta al Monteixo tindria lloc 14 min 45 s - 5 min 43 s = -20 min 28 s *abans* que a Madrid (perquè està situat més a llevant) si no hi hagués cap diferència en latitud. Considerant aquesta diferència (+2° 12'), consultada la taula corresponent de l'Anuari i fetes les interpolacions que cal, trobem que la correcció a fer és de +6 min 12 s. La correcció final és doncs: -20 min 28 s + 6 min 12 s = -14 min 16 s i, arrodonint, -14 min.

Així, la posta de sol en un punt a la posició del Monteixo l'1 de juny seria a les 19 h 25 min. Aquest valor, que anomenarem T₀, és bàsic per a les consideracions que seguiran.

L'azimut és el punt pel qual el Sol es pon en un horitzó dividit en 360 graus, la graduació s'inicia al N amb 0° i segueix cap a l'est (90°), sud (180°) i oest (270°). Situat el Monteixo bastant més al N de Madrid, l'azimut serà un xic diferent. Es calcula també amb les taules de l'Anuari i les interpolacions adients. Fet el càlcul, obtenim un valor de 301° 42', desviat bastant més al N que la direcció W (270°) per on es pon el Sol als equinoccis de primavera i tardor. A l'hivern la desviació seria en sentit contrari, força més al S, com tothom sap.

Tot el que hem dit és cert per a un punt situat al nivell del mar o enmig d'una immensa plana. No és aquest el cas del Monteixo, cim de 2.900 m que, a causa de la curvatura de la Terra, té un horitzó

Fotografia de l'analema, obtinguda registrant sobre el mateix clixé la posició del Sol al llarg de l'any, cada 8 dies a la mateixa hora. L'analema mostra gràficament la variació estacional i l'equació de temps, i és bàsica per al disseny dels rellotges de sol. Fotografia de Dennis di Cicco, *Sky & Telescope*, volum 57, núm. 6. Càmera instal·lada fixa tot l'any, filtre neutre de densitat 4. Fotos preses a 2/4 de 9 del matí, hora local de Boston (al migdia, l'eix de figura seria vertical). Acabada la sèrie de fotografies del Sol, es captà el paisatge amb una darrera exposició sense filtre i a la tarda, com ja s'endevina per l'ombra de la xemeneia.

visible més llunyà que l'horitzó teòric o *sensible* (que és el donat per un pla horitzontal definit per un nivell). Tothom sap, i més el muntanyenc, que des de dalt d'un cim es domina un panorama molt més dilatat que des de baix. La distància a la qual es troba l'horitzó visible pot calcular-se aproximadament per la fórmula:

$$H = 3,9 \sqrt{a}$$

en la qual H és la distància en km fins a l'horitzó visible (punt de tangència de la visual amb la curvatura terrestre) i a és l'altitud en metres del lloc d'observació. Fent el càlcul, resulta que l'horitzó visible del cim del Monteixo es troba a 210 km de distància. La *depressió de l'horitzó* és, òbviament, igual a l'altitud del punt d'observació, i l'angle y entre l'horitzó visible i el sensible és, a la distància expressada, de 47' 30".

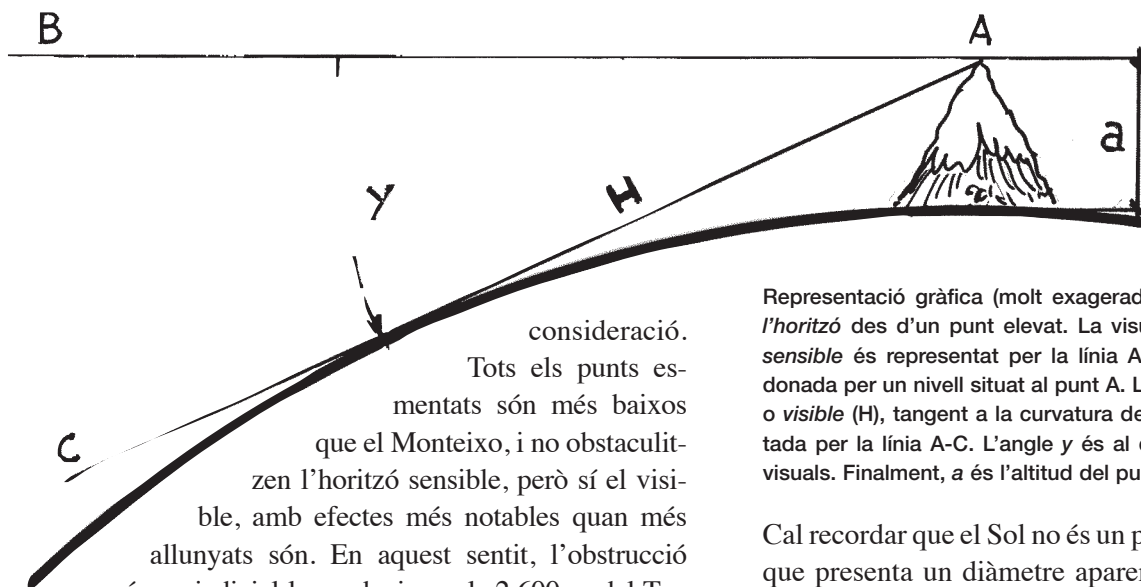
A la latitud del Monteixo, l'equador celeste forma amb l'horitzó un angle de: $90^\circ - 42^\circ 36' = 47^\circ 24'$.

La depressió de l'horitzó és la causa que el Sol recorri, vist des del Monteixo, un *curs aparent* C

més llarg que el que recorreria si no existís la dita depressió, i que val: $\Delta C = y / \cos 47^\circ 24' = 1^\circ 04'$ angle que el Sol recorre, amb un moviment angular de 15 minuts d'arc cada minut de temps, en 4 min 16 s, que arrodonim a 4 minuts. Afegint aquest valor a l'hora abans calculada T0, obtenim:

Posta del Sol des del Monteixo, en cas d'horitzó totalment lliure: T1 = 19 h 29 min.

Ara bé, a diferència del que passa, per exemple, al Teide, que té a tot el contorn un horitzó marítim limitat només per la curvatura terrestre, l'horitzó visible des del Monteixo, cim envoltat d'altres muntanyes, *NO es troba realment a 210 km* de distància. La visual dirigida a l'azimut que hem determinat, passa sobre els Plans de Boldís (2.480 m); més enllà, pel coll del Forn, prop del pic del mateix nom, a 2.600 m, i el coll Curiós, de 2.500 m. Passa després per sobre serres més baixes i acaba topant amb la cadena axial pirinenca, entre el pic de Villeneuve i el Tuc deth Home, a uns 2.570 m d'altitud, que arrodonim a 2.600 m. Més lluny ja no hi ha obstacles dignes de

Representació gràfica (molt exagerada) de la *depressió de l'horitzó* des d'un punt elevat. La visual a l'horitzó teòric o *sensible* és representat per la línia A-B, coincident amb la donada per un nivell situat al punt A. La visual a l'horitzó real o *visible* (H), tangent a la curvatura de la Terra, és representada per la línia A-C. L'angle y és al delimitat per ambdues visuals. Finalment, a és l'altitud del punt d'observació.

Cal recordar que el Sol no és un punt geomètric, sinó que presenta un diàmetre aparent de més o menys 31 d'arc (un xic més a l'hivern, i un xic menys a l'estiu), i per tant la seva posta, com sap tothom, no és instantània, sinó que entre el primer contacte del seu disc amb l'horitzó (o un obstacle) i la seva total desaparició, transcorren uns tres minuts. I per acabar, direm que no cal fer cap correcció per la refracció atmosfèrica, ja tinguda en compte a les taules de l'Anuari.

Manuel Cortès

NOTA I: tot el que hem dit fa referència al Monteixo, però és aplicable a qualsevol altre lloc, sigui el Tossal de Moradilla o bé el Montblanc, canviant les dades de situació i altitud que intervenen en el càlcul.

NOTA II: estrictament parlant, el patró actual del temps ja no és el GMT o Greenwich Mean Time, perquè el període de rotació de la Terra no és perfectament regular i constant, sinó que és el TAI o Temps Atòmic Internacional basat en els rellotges de cesi, del qual deriva el TUC o Temps Universal Coordinat, que per al nostre propòsit no es diferencia sensiblement del GMT.

NOTA III: a part de l'Anuari de l'Observatori Astronòmic de Madrid, hi ha altres bases de dades per a fer el càlcul, algunes d'elles informàtiques, com el programa MegaStar i altres. Són, però, programes destinats a finalitats astronòmiques, i el seu ús pot ser problemàtic per als profans.

consideració. Tots els punts esmentats són més baixos que el Monteixo, i no obstaculitzen l'horitzó sensible, però sí el visible, amb efectes més notables quan més allunyats són. En aquest sentit, l'obstrucció més perjudicial la produeixen els 2.600 m del Tuc deth Home, a 40,5 km de distància, que no pas els 2.600 del pic de la Coma del Forn, a només 15,7 km. Calculant l'angle y que correspon a la diferència d'altituds (300 m) entre el Monteixo i el flanc del Tuc deth Home, a 40,5 km de distància, trobem que aquest queda reduït a: $y = 25' 47''$.

Ara bé, per al nou valor y , $\Delta C = y / \cos 47^\circ 24'$ passa a $38' 05''$, arc que el Sol tarda en recórrer 2 min 54 s, arrodonits a 3 minuts. Aquest és el valor definitiu a afegir a T0, obtenint: posta del Sol darrere del Tuc deth Home, des del Monteixo: 19 h 28 min.

Per a determinar més exactament el valor de l'angle y corregit de l'obstrucció de la visual per les muntanyes interposades, i atès que la diferència d'altitud entre aquestes i el Monteixo també està afectada per la curvatura terrestre, el càlcul del repetit angle y caldria fer-lo introduint les necessàries correccions.

Això sembla innecessari en la pràctica per a obstacles situats relativament a prop, ja que la possible diferència que en resulta no excedeix del grau de precisió (1 minut) que ens hem proposat. Altra cosa és si l'obstacle es troba, per exemple, a 60, 100 o més km de distància.

LLIBRERIA TURÍSTICA

- REVISTES DE VIATGES • LLIBRES I GUIES TURÍSTIQUES
- GUIES D'ALLOTJAMENTS I D'OCI • MAPES DE CARRETERES I DE MUNTANYA
- CARTOGRAFIA DIGITAL I EN RELLEU • RUTES SENDERISME
- RUTES EN BTT • RUTES EN AUTOMÒBIL I EN 4x4 • RUTES D'HIVERN I D'ESCALADA
- VÍDEOS I DVD • AMPLIACIÓ DE FOTOGRAFIES

C/ Ramon Llull, 8, baixos • 25008 • Lleida • Tel.: 973 241 267 • Fax: 973 241 267

Apunts i comunicacions

És hora d'expedició

Estem en ple Centenari de la nostra entitat i, a poc a poc, les activitats es van realitzant.

El cicle de projeccions audiovisuals "Amb bicicleta pel món" ens ha permès conèixer tres experiències de viatjar arran de terra; val a dir que les propostes de les rutes africanes per Camerún i Guinea Equatorial d'en Gustau Dos Santos, els mesos de viatge des del Cap Nord a Lleida de la Dolors Palau i en Marc Gelly i, finalment, la descoberta d'una part d'Àsia Central pel cor del Tadjikistan guiats per Xavi Tarafa i Enric Rodrigo, van aixecar una bona expectació i l'assistència a les projeccions va ser força satisfactòria. El cicle pretenia divulgar una forma de viatjar poc freqüent, però interessant per les grans possibilitats que ofereix d'apropar-se a cultures i països diferents a ritme de pedal.

Aviat, caldrà estar atents als actes de celebració dels 50 anys del Grup Espeleològic Lleidatà

(GELL) que bé es mereix la felicitació i acompanyament de tots els socis i sòcies del CEL.

I sense esperar gaire tindrem l'oportunitat d'acomiar a l'aeroport de Barcelona l'expedició del CEL. J. Garra, A. Tarragona, J. Jové, M. Domingo, J. Marmolejo, A. Ardiaca, J. A. Muñoz, J. Gàzquez i F. Izard (com a responsable del camp base) marxaran el 13 de juny al Pakistan per accomplir una de les fites que el nostre Centre encara no ha assolit: pujar un cim de 8.000 m. Cal desitjar-los que el somni es faci realitat. I tots plegats hem de ser conscients que un xic els socis i sòcies del CEL estarem representats aquest estiu en aquelles muntanyes emblemàtiques del Karakorum, on la natura mostra tota la seva majestuositat, poder i bellesa.

Els millors desitjos a l'expedició 'Lleidatans al Karakorum, GII 2006'

COMISSIÓ DEL CENTENARI

Donatius Biblioteca CEL

- *El Port: 20 rutes de BTT* (2002). Néstor Biosca. Barcelona: Piolet, 2002. ISBN: 84-95944-01-0 (donatiu de Josep Sierra).
- *De Roda a Lleida: la fi d'un somni heroic* (1998). Jordi C. Boix i Pociello. Barcelona: Institut d'Estudis del Baix Cinca, DL.1998. La Sitja, 18. ISBN: 84-87861-28-8 (donatiu de Marc Vilaró).
- *Guías excursionistas: Vallhiverna-Molières-Besiberri* (2003). Josep de Tera i Camins. Zaragoza: Prames, 2003. ISBN: 84-8321-106-8 (donatiu Joan Ramon Segura).
- *Cumbres de la Rioja en BTT* (2005). Manuel Andrés Asensio. Zaragoza: Prames, 2005. ISBN: 84-8321-195-5 (donatiu de Joaquim Mateo, president de l'Associació de Veïns Escorxador-Templers).

A la sala habitual del Centre, i fins a finals d'abril, podreu veure una exposició de fotografies d'en Manuel Cortès, amb el títol "Glaceres del Pirineu". La mostra, molt ben presentada i documentada, il·lustra, amb disset fotografies, la regressió de

les congestes pirinenques. Tothom sap que les glaceres disminueixen la seva extensió any rere any, algunes pràcticament han desaparegut. Cal agrair un altre cop a l'amic Manuel l'oportunitat i qualitat de la seva exposició.

Socis nous durant els mesos de gener-febrer:

Víctor Sáinz de la Maza Escolà
Fernando Sáinz de la Maza Escolà
Cesca Mayoral Massana
Montse Masip Meler

Laura Ruiz Magaz
Josep Recasens Guinjuan
Mari Sánchez Bach
Marta Álvarez Cabases
Jordi Cebolla Mor
Marc-Jaume Vilaró Fililla

Meritxell Maza Farran
Mar Jiahua Broto Tenza
Aina Martina Garra Moreno
Consol Almazan Carretero
José Rodríguez Aigar
Nerea Igual Tellaache

XVII Premi Fotogràfic Òscar Ribes

A Lleida, a les 21.30 hores del dia 8 de novembre de 2005, al local del Centre Excursionista de Lleida, reunit el jurat qualificador del XVII Premi Fotogràfic Òscar Ribes, constituït per:

• Joan Aige Bitrià, del CEL • Salvador Gili Marqués, del CEL • Anton Tarragona Serra, del CEL • Emilio Clariana Torremorell, fotògraf • Enric Rodríguez Garcia, fotògraf • ACORDEN concedir els següents premis:

▶ Premi a la millor fotografia:
Lema
FORMACIONS,
d'Antoni Satorra
Vallverdú, de Lleida

▶ Accèssit fotografia espeleològica:
Lema MONTAÑA
OCULTA, d'Iñaki
González Chato,
de Baracaldo

Premi a la millor col·lecció
de tres fotografies:
Lema RAMON,
de Josep Planiol Salvà,
de Flaçà.

Accèssit fotografia subaquàtica
Lema NIT I DIA SUBAQUÀTICS,
de Mina Corbella Garcia, de Lleida

Accèssit fotografia alpinisme
Lema ZORTZI,
de Miguel Ángel Otsoa de Alda
Gurruchaga, de Legazpi

Accèssit social
Lema LANDMANALAVGAR,
de Neus Tenza Guerra, de Lleida

Entrevista a Jordi Vidal i Rossell

Introducció: Manuel Cortès

Entrevista: Equip Aresta

La seva estada al Centre significà la introducció a l'alpinisme de dificultat entre nosaltres, tal com s'entenia en aquells temps.

Amb el que seria el seu habitual company de cordada, el malaguanyat Joan-Enric Farreny, va obrir diferents vies d'escalada (com la Vidal-Farreny, al Cilindre de Sant Llorenç de Montgai, la Vidal-Farreny, a Terradets, i la Vidal-Farreny-Albir, a la mateixa paret). El punt àlgid, però, d'aquella magnífica cordada, l'assenyalà l'ascensió de la cèlebre paret nord del Piz Badile, als Alps d'Engadina.

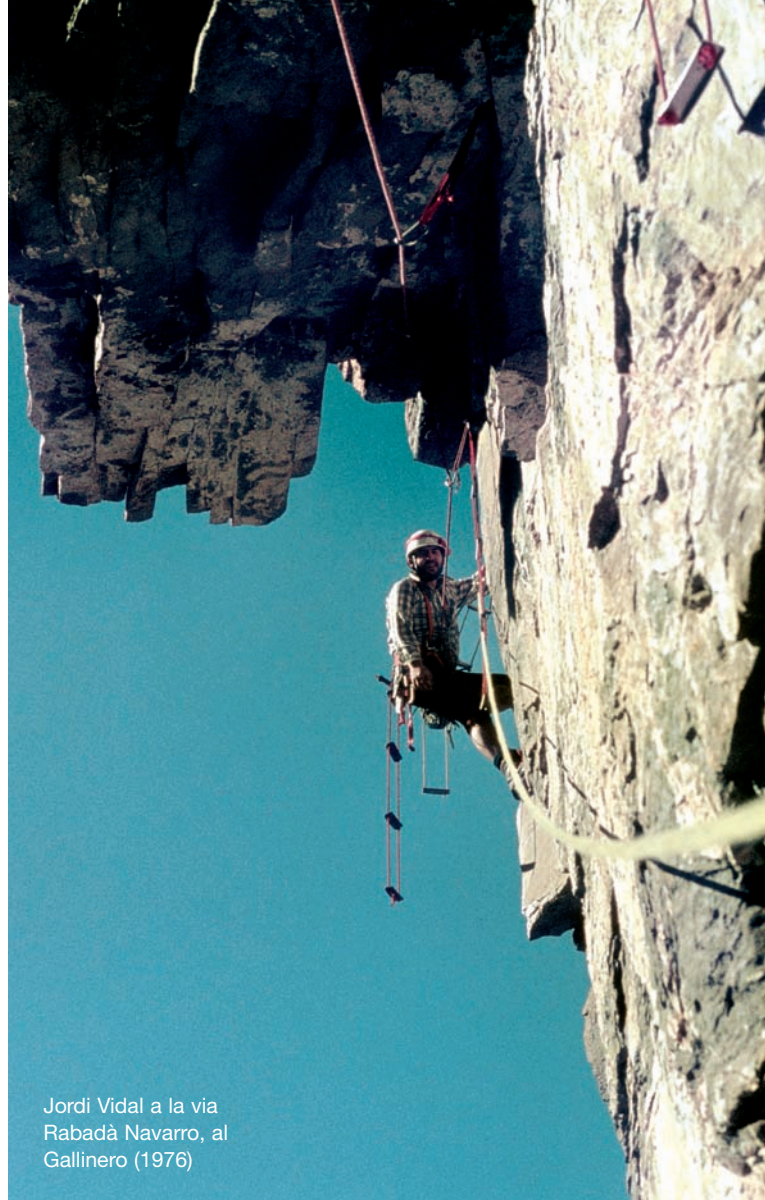
Amb el mateix Joan-Enric Farreny fou l'autor d'una guia d'escalades de Camarasa i Terradets, guanyadora del Premi Sant Bernat de 1975 i que, malauradament, no arribà a ser publicada.

La tràgica mort d'en Joan-Enric Farreny al Couloir de Gaube, el mes de maig de 1976, en un accident causat per una altra cordada, el va deixar sense el seu company habitual, però aconseguí sobreposar-se a la pèrdua seguint la seva trajectòria en l'àmbit de l'escalada de dificultat, i el trobem obrint noves vies, com la primera a la Roca dels Arcs (Montsec de Rúbies) amb l'Ignasi Melgosa i el Cisco Campomanes, el diedre Farreny, al pic Llosa (Cotiella), i tres primeres vies a Peña Telera amb J. Murciano. I, tot i no ser ja primeres, també el trobem en altres difícils ascensions a Ordesa, Montserrat, Riglos...

El desembre de 1978 dirigí la que fou la primera expedició del Centre a les muntanyes del Hoggar. I el març de 1979 fou elegit president de l'entitat. La seva gestió fou molt apreciada, especialment pels més joves, que veien amb bons ulls ser presidits per un alpinista de la seva categoria.

Dos anys i mig més tard, la seva professió d'enginyer industrial l'obligà a marxar a Madrid, i hagué de deixar la presidència.

— *Jordi, quan i per què et vas fer soci del Centre Excursionista de Lleida?*

Jordi Vidal a la via Rabadà Navarro, al Gallinero (1976)

Vaig coincidir, en una sortida a muntanya, amb l'Andreu Cots i el Quimet Lorés entre altres, i em van parlar del bon ambient del Centre. L'Andreu em va oferir d'anar a fer l'agulla del Bisbe a Santa Linya, i dit i fet, hi vàrem anar. Va ser una decisió encertada que va fer que em decidís per fer-me soci del Centre. No recordo bé quin any era.

— *De les diferents activitats de muntanya, per què et vas decantar cap a l'escalada?*

La meua formació bàsica, basada en l'atletisme, em proporcionava unes condicions adients per a l'exercici físic, i duia una llarga activitat en muntanya amb els meus germans, dins de l'OJE, a la qual pertanyíem per raons exclusivament esportives.

— *Suposo que aquells temps els vas viure molt intensament. Creus que són compensatòries, a nivell personal, les vivències a la muntanya?*

La muntanya representa per a moltes persones, de les quals formo part, un escenari d'experimentació que permet conèixer als que estan amb tu, i conèixer-te, sense disfresses. He pogut comprovar, en l'activitat

Joan E. Farreny, Manel Crespo i Jordi Vidal al Mal Pas (1974).

personal i professional, que les experiències viscudes a la muntanya influeixen i molt en les meves decisions i en els plantejaments que les han generat. Definitivament, considero una sort haver pogut enriquir la meva joventut d'aquesta manera, i haver mantingut l'activitat fins fa ben poc. Tanmateix, les circumstàncies actuals aconsellen fer nous plantejaments, sense abandonar del tot.

— *Quin és aquell record que mai no oblidaràs, respecte a l'escalada?*

Són un bon grapat els que tinc presents, des d'aquells que formen part de les vivències a Sant Llorenç, Camarasa, Àger, Santa Linya, Terradets... fins als que tenen l'origen més proper, però tot i que he gaudit de molts més moments de felicitat que de tristesa, el record dels companys que van anar deixant-nos m'acompanya moltes vegades, i tot sovint em pregunto, què vàrem fer malament perquè ja no estiguin amb nosaltres?

— *És ben evident que el món de l'escalada, com gairebé tot, ha evolucionat. Consideres que aquesta evolució és sinònim de millora o, ben al contrari, creus que aquelles escalades d'abans no tenien res a envejar a les actuals?*

Paral·lelament a la millora dels mitjans, sempre s'anirà en la línia de l'evolució, per això cal valorar cada activitat dins del context que li correspon. Ara es fa la mateixa activitat que es feia quan Honoré de Saussure va iniciar l'alpinisme, però dins l'àmbit que permeten les circumstàncies actuals. Quan la ciència permeti millorar artificialment el rendiment muscular i disposar de materials extraordinàriament adherents per progressar per la roca, uns altres gimnastes faran allò que ara ens pot semblar irreal, i no necessàriament seran, d'una manera global, millors que els d'ara.

— *Malgrat la pèrdua a la muntanya de persones estimades... vas ser capaç de continuar. És la passió la que desafia la por?*

Sempre he tingut el sentit de la supervivència molt desenvolupat, i aquesta ha estat la raó que passés molta por quan feia activitats properes a les meves limitacions. Malgrat haver viscut experiències força dures, quan ja havia superat els quaranta anys vaig fer itineraris sense corda, que no em van produir sensació de més risc que les altres.

És una qüestió d'hores d'entrenament, de confiança en les possibilitats i, per damunt de tot, de sentit de la mesura a l'hora d'escollir l'itinerari. Però darrere d'aquesta dèria s'hi troba un neguit produït per un cúmul d'experiències superades que donen sentit al retorn a l'escenari més autèntic que coneixem. També es pot definir amb la paraula Passió...

— *I finalment, Jordi, actes com el que d'una manera tan digna vas presidir el proppassat 13 de desembre a Lleida, amb la projecció de les diapositives que tan acuradament havies preparat, i on va quedar ben palesa la teva gran vocació per la muntanya i concretament per l'escalada..., et produeixen una certa nostàlgia?*

Guardo un extraordinari record de tot el que va representar per a mi el Centre, i de totes les persones amb què vaig tenir relació, però més que nostàlgia, sensació de la qual procuro fugir perquè em minva possibilitats de gaudir del present, sento un agraïment molt cert cap a tots els que, en el passat, em van donar la possibilitat de gaudir de la seva companyia i enriquir-me amb la seva convivència, i recentment em van proporcionar l'oportunitat de passar una estona molt agradable.

Moltíssimes gràcies, Jordi, per la teva col·laboració.

Recull escalades SEAM 2005

Repeticions

MONTSEC

- abril, Mont-rebei (Lleida), ascensió a la Paret de Catalunya per la via LATIN BROTHERS (500 m, 6a-A1), a càrrec de Rómulo Pizzica i Jordi Marmolejo (SEAM).
- 19 maig, Terradets (Lleida), ascensió a la Paret de la Font Freda per l'ESPERÓ DEL VENT (300 m, 6a-A1), a càrrec de Ferran i Guillem Ullastre (SEAM).

PIRINEU

- 16 gener, Nere (Lleida), ascensió al Pòrt Vielh deth Hòro (2.287 m) pel corredor NORD-OEST (350 m, III/MD), a càrrec de Josep Maria Dolcet (SEAM), Xavier García (SEAM) i Guillem Ullastre (SEAM).
- 22 gener, Izas (Osca), ascensió a la cascada COLGADA (150 m, II/5+), a càrrec de Víctor Sans i Jordi Martínez (SEAM).
- 5 febrer, Izas (Osca), ascensió a la cascada HISTOIRE D'Ô (300 m, III/4+), a càrrec d'Oriol Beà i Xavier García (SEAM).
- 12 febrer, Boí (Lleida), ascensió a la cascada ISLANDIS (400 m, III/5), a càrrec de Jordi Martínez (SEAM) i Jordi Marmolejo (SEAM).
- 25 febrer, Gavarnie (França), ascensió a la cascada FLUIDE GLACIAL (300 m, IV/5), a càrrec de Jordi Martínez (SEAM) i Eduard Sánchez.
- 26 febrer, Bono (Lleida), ascensió a la cascada SUPERBOLW (200 m, III+/5), a càrrec de Jaume Clua (SEAM) i Guillem Ullastre (SEAM).
- 26 febrer, Bono (Lleida), ascensió a la cascada EL VOL D'EN CINTO (200 m, III+/4+), a càrrec de Xavier García (SEAM) i Anton Tarragona (SEAM).
- 8 març, Bono (Lleida), ascensió a la cascada BORDENYES (200 m, III+/6), a càrrec de Jordi Martínez (SEAM) i Eduard Sánchez.
- 26 i 27 maig, Midi d'Ossau (França), ascensió a la Punta Aragó (2.717 m) per les vies SUD-EST CLÀSSICA (500 m, MD) (fins a la punta Jean Santé, 2.573 m) i BARRIO-BELLOCQ (200 m, D), a càrrec de Ferran i Guillem Ullastre (SEAM).

Jordi Martínez
a la via Bordenyes
(Cascada de Bono).

ALPS

- 13 gener, Écrins (França), ascensió a la cascada DAVIDOFF (200 m, II/5) (Fournel), a càrrec de Jordi Martínez (SEAM), Jordi Gàzquez (SEAM) i Guillem Ullastre (SEAM).
- 4 setembre, Écrins (França), ascensió al Grand Pic de la Meije (3.982 m) per l'aresta DEL PROMONTOIRE (900 m, BD) i travessia fins al Doigt de Dieu (3.973 m) per l'aresta OEST (700 m, D), a càrrec d'Àngel Arrabalí i Guillem Ullastre (SEAM).
- Desembre, Queyras (França), ascensió a la cascada SOMBRE HÉROS (100 m, II/5) (Ceillac), a càrrec de Josep Maria Cano (SEAM) i Manel Solís (SEAM).

BRASIL

- Setembre, Serra do Mar (Rio de Janeiro), ascensió al Pão de Açúcar (390 m) per la via DELS ITALIANS (300 m, MD) i al Corcovado (704 m) per la via K2 (200 m, MD), a càrrec de Jaume Clua (SEAM) i Guillem Malet.

Cascada de Bono

Foto: Jordi Martínez

Vies noves

- Via BELLA COM ELLA (150 m, 6c-A2) a la Pala Alta (951 m), Mont-roig (Lleida). Primera ascensió el 3 de gener, per Jordi Marmolejo (SEAM) i Ferran Ullastre (SEAM).
- Variants MARTA (35 m, I/4-M5+) i ROSANNA (35 m, I/5+) a la cascada d'Alins, Alins (Osca). Equipades i encadenades el febrer per Jordi Marmolejo (SEAM) en companyia de Ferran Ullastre (SEAM) (a la primera variant) i Marta Benach (a la segona).
- Cascada D'AIGUABELLA (80 m, II/5) (Vall Fosca), Aiguabella (Lleida). Primera ascensió el 3 de març, per Jordi Marmolejo (SEAM) i Jordi Martínez (SEAM)
- Cascades VITIUM (55 m, II/4+) i PECCATUM (45 m, II/3+-M4) (Vall Fosca), Espui (Lleida). Primera ascensió el 6 de

març per Jordi Marmolejo (SEAM) i Jaume Clua (SEAM).

- Via BON PAS (180 m, 6a-Ao(6c)) a la Muntanya de Sant Corneli (1.353 m), Basturs (Lleida). Primera ascensió el 13 de març per Guillem i Ferran Ullastre (SEAM).
- Via AZUL (275 m, 6a-Ale (7a)) al Peladet oriental (1.466 m), Montsec de Rúbies (Lleida). Primera ascensió el 10 d'octubre per Jordi Marmolejo (SEAM) i Sílvia Ramírez amb la col·laboració anterior d'Olga Rovira, Rómulo Pizzica, Jordi Lluch i Héctor.
- Via CORAZÓN LOCO (120 m, V) a Pena Blanca, Baldellou (Osca). Primera ascensió el novembre per Jordi Marmolejo (SEAM) sense corda.

Guillem Ullastre

mobles

l'ebenista

projectes i dissenys a mida

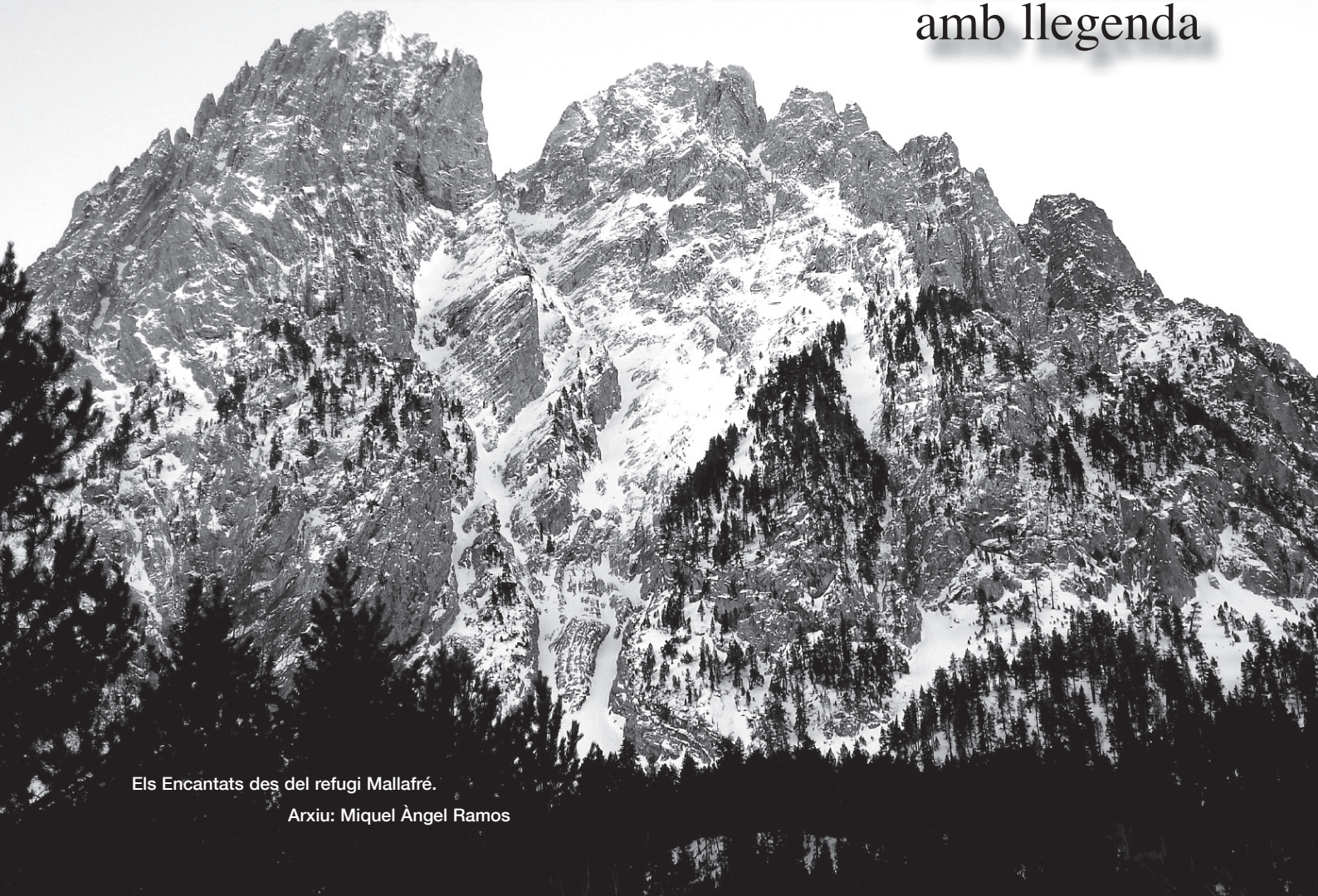

Ctra. val d'Arán km. 107 - 25120 Rosselló (Lleida) - Tel. 972 73 27 79 - Fax 973 73 27 14

Canal central dels Encantats, una ascensió amb llegenda

Els Encantats des del refugi Mallafre.

Arxiu: Miquel Àngel Ramos

Fa estona que rondem pel refugi fonent neu i preparant la motxilla. A fora, la nit és neta, però el soroll d'un vent empipador ens fa pensar que potser no tindrem una bona jornada. Finalment, passats pocs minuts de les set del matí sortim i ens disposem a gaudir d'una jornada de bon pirineisme al bell mig d'Aigüestortes. Objectiu: la canal central dels Encantats.

Poca cosa a dir d'aquest cim tan emblemàtic del parc nacional, ple de llegendes i d'ascensions. Que fins i tot per la seva via normal no se'l pot considerar un pic per passejar. Aquest estiu vaig tenir la sort de poder ascendir al Petit Encantat per la canal i fer els últims cent metres tot escalant en quatre llargs la imponent agulla que, malgrat ser menys alta que la seva companya, tècnicament és més difícil. La jornada va acabar una mica tard i amb algun problema amb les cordes, però del tot reconfortant per la feina feta.

Ara som a mitjan gener. Tot és ple de neu i el fred es nota. L'aproximació a la canal es fa pesada perquè no hi ha traça i trobem llocs en què t'enfonses fins

a la cintura. A trenc d'alba, ens equipem amb tot el material i decidim per on atacar aquesta via tan interessant. Modifiquem la idea de la tarda anterior, ja que per les canals on normalment es puja ara són contínues cascades de neu pols. Decidim tirar per la part de l'esquerra, atacar un parell de llargs de mixt que no superen el tercer grau i enfilar-nos canal amunt fins a l'enforcadura, tot fregant els 2.650 metres.

Els primers trams de la canal es deixen fer prou bé i guanyem alçada ràpidament. Arribem a la part mixta, ens encordem i decideixo atacar per la part més evident. No és difícil, però hi ha molta neu i no està gaire assentada, fet que fa que els meus moviments siguin de vegades molt lents. Després d'un parell de llargs amb algun pas on només és qüestió de refiar-se de les puntes dels grampons, aconseguim sortir a la gran canal que pensem que ens farà guanyar metres de forma ràpida. En realitat, ens trobem una neu que va canviant de qualitat i de vegades fa que avançar sigui gairebé impossible.

L'Edu pujant cap a l'enforcadura.

Arxiu: Miquel Àngel Ramos

El dia va transcorrent i el que unes hores abans eren siluetes que costava d'identificar ara són formes prou conegudes: Amitges, Portarró, estany de Sant Maurici, Coll de Saburedo, l'ombra dels Encantats... El vent que ens havia fet preveure un dia fred i molest, és ara un record i fa un dia sensacional. Un blau cel contrasta amb el blanc de la neu que aquest hivern està engalanant tan generosament els Pirineus. Estem totalment sols a la zona, des d'ahir que no hem vist ningú, i no hem trobat petjades de gent des del refugi en amunt.

Continuem guanyant alçada per una canal que sembla que no s'acaba mai. La neu va caient constantment per les canals que ens envolten i, de vegades, ens tapa la traça, també cal dir que és bastant fonda i costa molt de progressar. Gairebé a les dues del migdia arribem a l'esperada enforcadura, que ens permet entreveure el panorama cap al nord. Ara toca prendre una decisió: continuar cap el Gran Encantat i arribar segurament de nit al refugi, o bé tornar pel mateix camí de pujada amb un parell de ràpels als llargs de mixt i amb sort arribar de dia al cotxe. Si demà no haguéssim de treballar i si tinguéssim clar el camí de baixada des del cim, hauríem optat per la primera opció, però ja tinc experiències que se'm faci de nit i no vull ni pensar com deu ser la baixada per la via

normal: tot el dia amb el sol i sense cap traça. A més, el que marca a les ressenyes una ascensió de tres hores, ens n'ha costat set! També cal dir que un cop al refugi encara ens queden unes tres hores fins a Espot. Per unanimitat decidim tornar per la canal.

En poc més de dues hores som al refugi i quan refem les motxilles encara no s'ha fet fosc. La pau durant tot el dia ha estat total. Ara de mica en mica la llum es va confonent amb la foscor i els primers estels van adornant el cel. Després de caminar molt i quan som prop del cotxe, perdem definitivament la muntanya que ens ha tingut "enganxats" aquest cap de setmana. Un cop al cotxe, refem l'equipatge i, després de punxar tot just hem passat Espot, parem a sopar a Sort. Val a dir que en aquesta sensacional jornada m'acompanyava l'Edu.

Segurament aquells dos caçadors que no van complir amb el sant ofici dels diumenges, i que van ser maleïts per Nostre Senyor, mai no haguessin pensat ser observadors muts, un segle després de la seva conquesta pels volts de l'estiu de 1901, com un parell de pirineistes gaudien i quedaven "petrificats" amb aquella magnífica bellesa enmig d'un marc incomparable com és el d'Aigüestortes.

Miquel Àngel Ramos Pinto

Expedició del Centenari del Centre Excursionista de Lleida al Gasherbrum II

Barcelona. Aeroport del Prat de Llobregat. Una tarda del mes de juny de 2000, en una rebuda multitudinària després de conquerir l'Everest, un periodista em va preguntar: "Quan farà una expedició a un cim de 8.000 m el Centre Excursionista de Lleida?" No hi va haver dubte: "Amb motiu de la celebració del Centenari de la nostra entitat."

Ja han transcorregut sis anys des d'aquella afirmació i estem a les portes de poder fer realitat un somni personal, la il·lusió d'un equip d'alpinistes i la quimera d'una entitat ja centenària.

Desenvolupar la selecció d'un equip ideal ha estat una tasca difícil, complicada i, en alguns moments, desagradable. La finalitat era triar alpinistes amb experiència suficient per afrontar el repte, esportistes amb una acceptable forma física i persones que poguessin enriquir d'una manera positiva la dinàmica interna del grup.

Per poder desenvolupar la selecció, es va valorar el currículum de divuit socis de l'entitat, es va realitzar una prova física en col·laboració amb l'INEFC de Lleida i també vàrem organitzar una sortida al medi natural per avaluar la progressió, la tècnica i habilitat en diversos terrenys i condicions dels aspirants.

El nostre objectiu sempre ha estat clar: cercàvem una muntanya del Karakorum o Himàlaia, factible a l'estiu i amb la possibilitat de facilitar laboralment la nostra estada a la muntanya i que no resultés excessivament complicada tècnicament. El resultat va ser el Gasherbrum II, una muntanya estètica, de 8.035 m que viu a redós de les llums i les ombres del Karakorum.

En el nostre ànim no tan sols hi plana el pensament d'acaronar-ne el cim. Som conscients de les dificultats

i la duresa del projecte, i considerant que cal travessar part del territori del Pakistan que va ser devastat pel terratrèmol del passat octubre, com a persones i com a alpinistes, ens agradaria col·laborar d'alguna manera amb la seva gent.

El grup de nou expedicionaris no pretén obrir una nova via en aquesta muntanya. Ens uneix quelcom molt senzill, l'amistat. Aquest companyonatge ens l'ha facilitat la nostra entitat, el Centre Excursionista. El Centre ens ha acollit a nosaltres i a d'altres al llarg dels anys, ens ha donat les eines per formar-nos, per conèixer-nos com a alpinistes i com a persones. Pretenem reprendre aquell esperit que unia les expedicions anys enrere. La il·lusió comuna d'uns companys que han viscut a les muntanyes més properes moments molt especials, que han crescut junts i que volen compartir un somni: gaudir d'una aventura molt personal fent-la col·lectiva.

Juanjo Garra, cap de l'expedició Gasherbrum II